

Nuoriso tutkimuksen kuvassa

Viime kuukausien uutiskuvastoa ja julkista keskustelua seurattessa ei ole ehkä kovin helppoa uskoa, että elämme parhaillaan sivistyksen teemavuotta. Näin kuitenkin on, sillä opetus- ja kulttuuriministeriö on nimennyt vuoden 2024 Sivistyksen teemavuodeksi, jonka ”aikana sivistys tuodaan tähän päivään ja kaikkien arkeen (sivistys.fi 2024).”

Koko teemavuotta koordinoi Kvs-säätiö, jonka työstä saamme kiittää myös yhtä *Nuoriso-tutkimus*-lehdelle erityisen tärkeää teemavuoden ohjelmaa, nimittäin kevään aikana neljä kertaa kokoontunutta monitieteistä Nuoriso tutkimuksen kuvassa -lukupiiriä. Lukupiirin ajatuksena on ollut pureutua nuorten elämään ja siihen, millaista ajankohtaisen tutkimustiedon pohjalta on olla nuori. Lukupiirin toteutukseen on osallistunut useampi kotimainen tiedelehti: oman lehtemme lisäksi *Aikuiskasvatus*, *Alue ja Ympäristö*, *Kulttuurintutkimus*, *Versus* ja *Politiikasta*. Lukupiiri suunnattiin tutkimustiedosta kiinnostuneille ja sitä työssään tai opinnoissaan tarvitseville opiskelijoista, tutkijoista ja tiedejulkaisujen tekijöistä esimerkiksi nuoriso- ja ohjaussalan ammattilaisiin. Varsin ilahduttavaa oli, että kaikista lukupiirikokoontumisten alustuksista toteutettiin äänitteet, jotka ovat kuunneltavissa *Politiikasta*-lehden podcasteina.

Kevään viimeinen lukupiirikerta oli omistettu *Nuorisotutkimus*-lehdelle. Aiheena oli opiskelijoiden hyvinvointi ja hyvä elämä, josta lehden päätoimittaja Anna-Maija Niemi kommentoikin alustuksessaan, että aihe on hyvin usein, miltei jokaisessa lehtemme numerossa, tavalla tai toisella tarkastelussa. Teema on ylipäättään nuorisotutkimuksen ydintä. Hyvin monet julkaisemistamme artikkeleista käsittelevät sitä, millaiset elinolosuhteet, elämäkulut, palvelut, kulttuurit, tuen muodot, ihmissuhteet tai muut verkostot voivat mahdollistaa nuorille hyvää elämää. Ja toisaalta sitä, minkälaiset kokemukset ja kohtaamiset voivat rajata tai hankaloittaa osallisuuden ja kuulumisen, hyvä elämän peruspilareiden mahdollistumista.

Nuorisotutkimus-lehden toisesta luettavana olleesta artikkelista oli alustamassa Miina Orell. Vuonna 2023 julkaistu artikkeli (Koski, Keinänen, Laakkonen, Kärki, Kemppinen, Aerila & Orell 2023) käsittelee lasten ja nuorten kokemaa hyvinvointia ja sen haasteita poikkeusolojen etäopetusaikana. Alustuksensa keskiöön Orell nosti havainnon siitä, että vaikka suuri joukko (erityisesti pienemmistä) oppilaista ei kokenut erityisiä hyvinvoinnin haasteita etäopetusaikana, hyvinvoinnin jakautuneisuus näkyi siinä, miten noin kolmannes oppilaista arvioi hyvinvointinsa heikentyneen etäopetuksen aikana. Selvä enemmistö lapsista ja nuorista kaipasi koulussa käyntiä erityisesti kaverisuhteiden ylläpitämisen takia. Orell peräänkuuluttikin koulun yhteisten tapahtumien, mutta myös ilman agendaä järjestyvien vapaamuotoisten kokoontumisten, ohimenevien kohtaamisten ja muiden tehokkuuskielessä turhiksikin kuvattujen toimintojen tärkeyttä tässä pandemian jälkeisessä ajassa. Erityisesti lukioikäisten nuorten jaksamiselle ja hyvinvoinnille etäopetus on asettanut peruskoululaisia suuremman riskin. Tähän tulisi tarttua.

Susanna Ågrenin alustus käsittelee hänen ja Niina Meriläisen (Meriläinen & Ågren 2022) vuonna 2022 lehdessämme julkaistua artikkelia, joka kuvaa ammattiin opiskelevien nuorten ymmärryksiä hyvästä elämästä ja näiden ymmärrysten suhdetta työntekijyyden kapeaan narratiiviin. Puheenvuorossaan Ågren laajensi käsitteellistä tarkastelua myös työntekijäkansalaisuuden määrittelymään. Tämän määrittelyn hän kuvasi olevan ajassa ja paikassa muuttuva, monimutkaistuva, mutta yhä kuitenkin normittava ideaali, jota kohti yhteiskunnallisten odotusten mukaisesti tulisi

pyrkii – erityisesti ammatillisesta koulutuksesta valmistuvien nuorten. Keskeistä tässä on se, että kunnan kansalaisuuteen kuuluu olennaisena osana työllistyminen ja työn tekeminen. Hyvän elämän kannalta olennainen kysymys on, minkälaisia ristiriitaisuuksia työntekijäkansalaisuuden ihanteiden ja vaatimusten sekä nuorten omien haaveiden, resurssien, konkretisoituneiden mahdollisuuksien, oman paikan etsimisen ja kuulumisen kokemusten välille muotoutuu. Ja mitä tulisi tehdä, jos ristiriidat asettuvat esteeksi yhteiskunnallisen kuulumisen kokemukselle?

Tässäkin numerossa nuorten hyvä elämä on tarkastelun kohteena. Liekki Valaskiven ja Varpu Alasuutarin artikkelissa ”Mä tiesin et mä jollain tapaa en kuulu joukkoon’ Sukupuolivähemmistöjen koulukokemukset peruskoulun sukupuolittuneissa rakenteissa” kuvataan, miten koulujen sukupuolittuneet käytänteet vahingoittavat sukupuoltaan normeista poikkeavilla tavoilla ilmaisevia oppilaita. Tutkimusta tarvitaan tekemään näkyväksi koulun informaaleissa ja formaaleissa muodoissa piileviä oletuksia.

Nuoriin kohdistuvassa tutkimustiedon tuottamisessa näkyväksi tekeminen edellyttää myös nuoria ja tutkijoita osallistavien tutkimusmenetelmien käyttöä. Tähän kiinnittyy Heta Mularin ja Maaria Hartmanin artikkeli ”Mitenkähän tää nyt selitetään? Apua! Menetelmällisiä mahdollisuuksia kehollisen tiedon ja flowtaiteen ymmärtämiseen”. Luovien menetelmien ja kehollisuuden avulla päästään artikkelissa tarkastelemaan, millaista kehollista tietoa osallistuvan etnografian kautta tuotetaan.

Mikko Salasuon ja Olli Seurin artikkelissa ”Miltei jokaisena yönä helähtää lasi, narahtaa korkki, ulvoo sireeni’. Jengikeskustelun ensimmäinen aalto suomalaisessa lehdistössä vuosina 1956–1965” puolestaan tarkastellaan nuorisoon kohdistuvaa ongelmapuhetta osana jengikeskustelun vaiheita. Jengi-käsite on heidän analyysinsä mukaan venynyt tarkasteluajanjaksona synonyymiksi erilaiselle ongelmapuheelle; normien rikkomiselle, häiriökäyttäytymiselle ja nuorisorikollisuudelle.

Numero tarjoaa tuoretta tutkimustietoa myös katsausten ja lektioiden muodossa. Pihla Takkinen luo katsauksen suomalaiseen viljelijäväestöön nuorten viljelijöiden näkökulmasta. Hän kysyy katsauksessaan ”Missä ovat nuoret maanviljelijät?” ja tarkastelee johtopäätöksissään viljelijyyttä suhteessa ruokaturvaan ja ympäristökriiseihin. Päivi Berg, Hanna Suodenjärvi, Tuuli Lahti, Kaisa Marttila, Ritva Miikki ja Outi Linnaranta luovat puolestaan katsauksessaan kuvan osallisuudesta ja osallistavien menetelmien käytöstä nuorten mielenterveyspalveluiden kehittämisessä. Nuorisotutkimuksellista väitöstutkimusta tuovat esiin Niklas Rosenbladin ja Jenni Kallion lectio praecursoriot.

Päätoimittajat

Anna-Maija Niemi & Mira Kalalahti

Lähteet

- Koski, Pasi & Keinänen, Heli & Laakkonen, Eero & Kärki, Tomi & Kempainen, Lauri & Aerila, Juli-Anna & Orell, Miina (2023) Oppilaiden hyvinvointi poikkeusolojen etäopetuksessa. *Nuorisotutkimus* 41 (1), 3–18. <https://doi.org/10.57049/nuorisotutkimus.9128197>
- Meriläinen, Niina & Ågren, Susanna (2022) Ammattiin opiskelevat ja hyvä elämä: työntekijyyttä vai jotain ihan muuta? *Nuorisotutkimus* 40 (4), 3–23. <https://doi.org/10.57049/nuorisotutkimus.9125701>